

Några reflektioner runt boken *7 Berg, 7 Kontinenter, 7 Månader med Fredrik Sträng*

Är all klättring lika mycket värd? En 9a är svårare än en 6a. Är 20 replängder 8a svårare än en replängd 9a? Vår åsikt är att höghöjdsalpinism är den mest sammansatta och krävande formen av klättring. Detta är dock i hög grad en smakfråga.

Men eftersom vi tycker som vi tycker, så beundrar vi alpinister som Marko Prezelj, Steve House och Dodo Kopold. Dessa klättrare har lagt till nya bidrag till alpinismen på hög nivå och i god stil. Samtidigt sympatiserar vi mycket med Alex Lowes maxim ”att världens bästa alpinist är den som har roligast”.

Dessa två ståndpunkter kan verka svåra att förena. Om vi håller med Alex Lowe varför skall vi då överhuvudtaget bry oss om att jämföra olika prestationer? Ja bara om det är så att den roliga leken innehåller något mått av tävlan och jämförelse av prestationer. För många kommer det nog alltid vara så att prestationer kommer att vara en viktig del av tillfredsställelse och nöje. Att delta i den leken är frivilligt. Sen behöver det ju inte betyda att den som presterar mer alltid har det roligare eller är en trevligare person.

Ett sätt att respektera prestationsleken är att vara medveten om dess förutsättningar och att vara ödmjuk för vad andra lagt till den gemensamma berättelsen om vår klätterkultur. Då blir det också viktigt med ”fair play” och att ärligt redovisa förutsättningarna för den prestation man gjort. Visserligen kan man som Harold Drasdo gjorde i Mountain på 1970-talet hävda att de som fuskar djupast sett ändå respekterar leken eftersom de åtrår det erkännande som mästarna åtnjuter.

Lika fullt blir många av oss besvikna när någon framställer en medioker prestation som något märkvärdigare än vad den är. Vi kan vara överens om att prestationen kan vara betydelsefull och rolig för den enskilde, men då behöver man inte framställa den som något annat än den är.

När vi läser i Fredrik Strängs bok drabbas vi av kluvna känslor. Här är en kille som på många sätt framställer sig som just den glada grabb som gör prestationer som är mediokra jämfört med världsalpinismens elit eller?

Om Sträng har stora upplevelser på sina turer så kan vi bara gratulera honom. Men om hans upplevelser måste finansieras av böcker och föredrag som bygger på att han ändå vilseleder åhörarna och läsarna om förhållandet mellan hans och andras prestationer så tycker inte vi att det är så kul längre.

Låt oss nu kommentera boken som författats av Per Johnsson, även om vi utgår från att Sträng är väl förtrolig med innehållet och har accepterat lydelsen.

Staffan Heimerson har skrivit förordet. Vi tycker att det är ett naivt förhållningssätt till lätt tillgänglig klätterinformation, om man som Sträng och Heimerson anser att Göran Kropp var en världsklättrare. Göran Kropp var vårdslös med sanningen om sina klättringar.

Vi hoppas att Heimersons okritiska behandling av källor och källmaterial i klätterfrågor är ett undantag i hans verksamhet.

Det centrala temat vi vill ta upp handlar om Strängs anspråk på att ha slagit rekord och att sätta in sina prestationer i ett perspektiv. Sträng säger själv på sid 36 att han ... *är lite av en historiker*. Ibland lutar Sträng åt att vilja framhålla sig som en glad amatör men ibland vill han vara den av Guinness rekordbok certifierade världsrekordhållaren.

Låt oss därför börja med rekordet. Sträng ska ha heder för att han på ett föredömligt sätt informerade oss i Sverige om sin avsikt sätta ett världsrekord. Det framgår dock tydligt av text i boken (på sidan 213/237) att Daniel Griffith satte rekordet med några dagars kortare tid för Seven Summits och gjorde så några dagar före Sträng nådde toppen av Mt Vinson. Varför är det då så viktigt att ha med Guinness World Record-certifikatet på sidan 236? Ett rekord som han moraliskt sett aldrig haft.

En sådan här iakttagelse gör läsaren sur och får en att undra om det kan finnas fler hundar begravna. Vi hittade några. Låt oss dela med oss av dessa fynd.

I sista stycket, s 10: ... *Nu var jag fast och ytterligare några år senare stod jag på de riktigt höga topparna. Dhaulagiri (8167 m ö h) - Sträng har vid flera tillfällen uppgivit att han nått toppen genom att berätta, att hans sherpa sade att de nått toppen (t.ex. till Ewa i Kathmandu och vid ett föredrag på Artisten i Göteborg m Rafael i publiken). I boken saknas berättelsen om att klätterkamraterna hjälpte ner Sträng från berget. Då han kom tillbaka till tältet var han totalt nerfrusen (han kunde inte ens öppna tältet själv). Han skulle inte ha överlevt om de inte då tagit hand om honom och värmt honom med sina egna kroppar (sandwich-metoden).*

En sådan historia kan vara mycket lärorik för läsarna. Den är därför värt att repetera.

När det i boken står *Shishapangma (8013 m ö h)* får vi förtydliga, att Sträng varit på Shishapangmas förtopp, Central Summit, som den auktoritativa källan MountainInfo/CLIMB 19 utifrån kartmätningar väljer sätta till 7 999 m ö h. Sträng sällar sig till en ganska stor skara klättrare, när han utelämnar att den topp av berget som han varit på, ej är den högsta.

På sidan 11 filosoferar Sträng om värdet av sin prestation: *Även om många människor klättrat Mount Everest och Vinson Massif tidigare gör det inte din och min prestation mindre om vi lyckas nå toppen. Bergen är verkliga, faran och allvaret är verkliga.* Vi konstaterar att för den som vill förstå Strängs prestation eller lära sig om bergen för egna försök, är all korrekt information en hjälp. Därför är noteringar om förekomst av fotspår, fasta rep, guider, liksom närvaron av andra klättrare användbara. Därför är också klättring av nytyrer och obestigna toppar alltid en större prestation.

Apropå dignitet på prestationer. På sid 41 berättas att ... *Sherpas är de riktiga hjältarna. Utan dem vore det omöjligt att klättra* (på Everest). Det är möjligen korrekt att äventyrare som Kropp, Chlumska och Sträng med flera behöver hjälp av sherpas på berget. Däremot klarar sig internationellt starka klättrare utan, som t.ex:

Erhard Loretan och Jean Troillet, när de 1986 blåste upp Japanese/Hornbein Couloirs och någorlunda samma utsteg som Messner 1980 och ner igen på ca 45 timmar totalt, med sällskap av en av världens ledande alpinstillförespråkare Pierre Beghin upp till ca 8 300 m. Vare sig syrgas eller sherpas eller fasta rep användes.

Apropå historiker. På sid 40 berättar Sträng hur han/ABC får en radorapport från toppregionen av Everest. ... *Den gurglande mannen heter Selebelo Selamolela och han har precis blivit den första sydafrikan att bestiga Everest.* Sträng verkar inte ha läst Bergsport eller internationella klättertidskrifter. Sydafrikanerna Cathy O'Dowd och Ian Woodal nådde toppen 1996. O'Dowd blev i övrigt första kvinnan att nå toppen från två sidor, när hon kom upp via Nordryggen 1999.

En annan aspekt, av det kommersiella jippo som vissa former av bergsklättring på hög höjd har reducerats till, redovisas närmast naivt. Det är den egotrippade inställningen till egna prestationer som kombineras enkelt med en kallsinnig inställning till medmänniskor som inte är redo för de krav som de ställt på sig själva. I världsklättersamhällets etiska manifest Tyroldeklartionen förklaras det stolt: *Att hjälpa någon i svårighet har absolut prioritet över att nå de egna mål vi sätter upp för oss själva i bergen. Rädda liv eller minska skadorna på en skadad persons hälsa är betydligt mer värdefullt än den hårdaste av förstabestigningar.*

Så här berättas två händelser i boken. På sidan 53: *Morgonen efter (16 maj, vårt tillägg) passerade hela 42 klättrare honom på sin väg mot toppen. De var tvungna att gå över hans fötter eftersom han satt halvvägs ute på leden. David var oförmögen att resa sig upp, hans tal var sluddrigt när han sa: - Mitt namn är David Sharp och jag är från Asian Trekking. Ingen stannade, ingen hjälpte honom, inte förrän flera timmar senare när Mark Inglis ...* ... *Jag tror att det skulle ha varit möjligt att få ner honom. Om han överlevt är svårt att säga, men ett försök borde ha gjorts. ...*

På Strängs väg mot toppen 25 maj, sidan 58: ... *Hans huvud* (tysken Thomas Webers, vårt tillägg) *dinglar lealöst fram och tillbaka och bredvid honom sitter en karl som visar sig vara guide och pratar i kommunikationsradio. De befinner sig på en mycket utsatt plats, det är brant, trångt och folk måste komma förbi.*

- *Vad är det som händer, undrar jag på engelska.*

Ingen svarar men jag förstår att mannen befinner sig i fara. ... Andra klättrare tränger sig förbi och jag måste fortsätta.

- *Gå ner med honom nu, säger jag och går vidare.*

Av boken framgår, att tysken senare avled.

Hur föreställde sig Sträng efter händelserna med räddningen av Selebelo Selamolela (s 40-41, en vecka innan), att en person/guide på över 8 000 meter ensam skulle mäka ta ner en höjdsjuk klättrare?

Vi behöver inte fortsätta denna uppräknig.

Låt oss till sist säga något allmänt om boken.

Dramatiken består mest av byråkrati, affärsstrul och väderångest, klättringen beskrivs summariskt. Sträng får gärna lyssna med klätterhistoriskt mer pålästa personer innan han skriver nästa bok. För svensk klättrings kultur och historik är det viktigt med korrekt information.

Boken är vacker och innehåller ett fint bildmaterial.

Vi önskar Fredrik Sträng lycka till med fortsatta äventyr.

Rafael Jensen, Roger Pyddoke och Ewa Hellström-Boström